

Uvod

Vsako leto se zaradi prevar in korupcije izgubijo milijarde dolarjev, kar posledično vodi v neučinkovitosti, prekinitve projektov, finančne izzive, organizacijske neuspehe in v skrajnih primerih tudi v humanitarne katastrofe. Pogosto pride do prevar zaradi slabo zasnovanih kontrol in šibkega upravljanja, kar slabi procese v organizaciji.

Organizacije bi morale imeti močne postopke notranjih kontrol za zmanjšanje tveganja prevar, vloga notranje revizije pa je ocenjevanje teh kontrol.

Osnovna dejstva o prevarah

Prevare lahko opredelimo kot vsako nezakonito dejanje, za katero je značilna goljufija, prikrivanje ali zloraba zaupanja. Taka dejanja niso odvisna od grožnje z nasiljem ali fizične prisile. Prevare zagrešijo stranke in organizacije, da si pridobijo denar, posest ali storitve, da se izognejo plačilu ali izgubi storitev ali da zaščitijo svojo osebno ali poslovno prednost.

Prevara ni edinstvena za katerokoli vrsto organizacije. Pojavlja se v javnih in zasebnih podjetjih, neprofitnih organizacijah, v organizacijah, ki želijo prispevati k ekonomski in družbeni blaginji kot so vladni uradi, finančne institucije, javne in zasebe gospodarske službe (voda, elektrika, šolstvo, zdravje, itd.). Skratka, priložnost za prevaro obstaja povsod.

Na to, kako se organizacije odzovejo na tveganje prevar, lahko vplivajo sodna pristojnost in lastna ocena tveganj organizacije ter njena pripravljenost za tveganja.

Prevara lahko pogosto privede do sodnih sporov, odpuščaj in izterjave sredstev. Zato je ključno, da vsako preiskavo suma prevare opravijo ustrezno usposobljeni strokovnjaki, da se zmanjša tveganje za ogrožanje dokazov, krivično obtoževanje ali spodkopavanje bodočih sodnih postopkov.

Skladno z IIA Standardom strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju glede strokovnosti (1210.A2), morajo imeti notranji revizorji dovolj znanja, da ocenijo tveganje prevare in način njegovega obravnavanja v organizaciji,

KLJUČNI POUDARKI

Organizacije morajo imeti močne notranje kontrolne postopke za zmanjšanje tveganja prevar in naloga notranje revizije je, da te kontrole oceni.

Organizacija mora imeti vzpostavljen ustrezen načrt za preprečevanje in odzivanje na prevare, ki omogoča učinkovito omejevanje in hiter odziv na prepoznavanje prevar in obvladovanje razmer. To mora vključevati digitalne podatke.

Vodja notranje revizije mora preveriti, kako organizacija obvladuje tveganje prevar in periodično ocenjevati izpostavljenost tveganju prevar.

Tveganje prevar mora biti vključeno v revizijski načrt in v vsak revizijski posel, da se preveri ustreznost kontrol za obvladovanje tveganj prevar.

Notranji revizorji ne bi smeli preiskovati prevar, razen če imajo posebne izkušnje in strokovno znanje, potrebno za to.

IIA vidik

Notranje revidiranje je neodvisna in nepristranska dejavnost dajanja zagotovil in svetovanja, zasnovana za dodajanje vrednosti in izboljševanje delovanja organizacije. Njena vloga vključuje odkrivanje, preprečevanje in spremljanje tveganj prevar ter obravnavanje teh tveganj v revizijskih poslih in preiskavah

Upoštevati mora, kje v podjetju obstaja tveganje prevare in se ustrezno odzvati z revidiranjem kontrol tega področja, oceniti možnost pojava prevare, ter kako organizacija obvladuje tveganje prevar z oceno tveganja in revizijskim načrtovanjem (Standard 2120.A2). Notranja revizija ni neposredno odgovorna za preprečevanje prevar v podjetju. To je odgovornost poslovodstva kot prve obrambne linije.

Od notranega revizorja se ne sme pričakovati, da bi imel strokovno znanje osebe, katere glavna naloga je odkrivati in preiskovati prevare. Takšne preiskave najbolje opravijo tisti, ki imajo izkušnje z izvajanjem tahšnih nalog.

Notranja revizija bi morala uporabiti svoje strokovno znanje za analizo zbirk podatkov, da bi ugotovila trende in vzorce, ki bi lahko nakazovali na prevaro oziroma zlorabo financiranja. Kadar notranje revizijska skupina nima izkušenj, bi morala organizacija razmisliti o zaposlovanju ali najemu virov z zadostnim strokovnim znanjem. .

Organizacija bi morala imeti primeren načrt za boj proti goljufijam, ki bi povzemal ključne politike in metodologije preiskav. Načrt mora jasno razložiti vlogo notranje revizije, kadar obstaja sum goljufije in s tem povezanim neuspešnim delovanjem notranjih kontrol.

Operativno mora imeti notranja revizija dovolj znanja o prevarah, da:

- Identificira 'rdeče zastavice', ki kažejo na to, da je lahko prišlo do prevare.
- Razume značilnosti prevar in tehnik, ki se uporabljajo za prevare ter različnih shem in scenarijev prevar.
- Oceni kazalnike prevar in se odloči, ali so potrebni nadaljnji ukrepi ali priporoči uvedbo preiskave.
- Oceni uspešnost notranjih kontrol za preprečevanje ali odkrivanje prevar.

Kadar se zbirajo elektronski dokazi, mora notranja revizija podati zagotovilo, ali so bile ustrezno dodeljene pravice dostopov in upoštevane zakonske zahteve.

Kjer je do prevare prišlo, mora notranja revizija razumeti zakaj notranje kontrole niso delovale in identificirati priložnosti za izboljšave. Upoštevati mora verjetnost nadaljnjih napak, prevar ali neskladnosti v organizaciji in ponovno oceniti stroške dajanja zagotovil glede na potencialne koristi.

PET VPRAŠANJ

Obvladovanje tveganja prevar, je nakaj, s čimer se sooča vsaka organizacija. Organi upravljanja in izvršno vodstvo lahko pomagajo razjasniti vloge pri obvladovanju tveganja prevar, vključno z vlogo notranje revizije.

Navajamo pet ključnih vprašanj, ki bi si jih moral zastaviti organ upravljanja:

1.

Ali ima organizacija sprejet načrt za odzivanje na prevare, ki opisuje ključne politike in metodologije za preiskave.

2.

Kdo v organizaciji izvaja preiskave prevar?

3.

Ali je naloga notranje revizije, da identificira, kje obstaja tveganje prevar in ali presoja notranje kontrole s tega področja?

4.

Ko pride do prevare, ali notranja revizija razišče vzroke za nedelovanje notranjih kontrol in kako se jih lahko izboljša?

5.

Ali je naloga notranje revizije da preiskuje prevare, in če da, ali ima ustrezno strokovno znanje za izvajanje takšnih preiskav.

Na to, kako se organizacije odzivajo na prevare, vpliva več dejavnikov, med njimi tudi razpoložljivost virov. Nekatere organizacije v okviru notranjerevizijske aktivnosti vključujejo mehanizme za ozaveščanje o prevarah (proaktivno) in odzivne mehanizme (reaktivno), nekateri notranji revizorji pa lahko prevare tudi preiskujejo.

Če se od notranje revizije zahteva preiskovanje prevare, mora imeti notranji revizor potrebno znanje in izkušnje za izvedbo preiskave in izpolnitev svoje poklicne odgovornosti, da ne bi ogrozil preiskave in z njo povezanih dokazov.

Preiskava običajno ni naloga notranje revizije; zato bi morali notranji revizorji ravnati s potrebno poklicno skrbnostjo (Standard 1220) tako, da upoštevajo obseg dela, ki je potreben za doseg ciljev posla in s tem povezano zapletenost, pomembnost ali bistvenost. Odločiti bi se morali, ali so najprimernejši za izvedbo preiskave, ali naj vključijo notranjega pravnega svetovalca, kadrovsko službo, usposobljenega ali certificiranega preiskovalca prevar, digitalne forenzike ali zunanje pravno in preiskovalno strokovno znanje.

Zaključek

Grožnja prevare je eden najpogostejših izzivov upravljanja, s katerim se organizacije soočajo, ne glede na obseg, dejavnost ali lokacijo. Vzpostavitev ustreznih postopkov notranjih kontrol, ki vključujejo primeren načrt odzivanja, je ključnega pomena za boj proti goljufijam. Notranja revizija razpolaga s poglobljenim znanjem o notranjih kontrolah organizacije. V zvezi s tem je ključen kombiniran pristop dajanja zagotovil za razumevanje vrzeli v kontrolah, ki dopuščajo manifestacijo prevar..

Preiskave prevar najbolje opravijo tisti, ki imajo izkušnje z izvajanjem takšnih nalog. Organizacije ne bi smele pričakovati, da bodo naloge notranje revizije vključevale preiskovanje prevar. Namesto tega bi morala notranja revizija podpirati prizadevanja organizacije za boj proti goljufijam z dajanjem potrebnih zagotovil glede delovanja notranjih kontrol, namenjenih odkrivanju in preprečevanju prevar. Če okoliščine zahtevajo, da notranja revizija prevzame preiskovalno vlogo, morajo notranji revizorji ravnati s potrebno poklicno skrbnostjo.

Organizacije ne bi smele pričakovati, da bo notranja revizija usposobljena za preiskovanje prevar. Namesto tega pa bi morala notranja revizija podpirati prizadevanja organizacije za boj proti goljufijam z dajanjem potrebnih zagotovil o delovanju notranjih kontrol, namenjenih odkrivanju in preprečevanju prevar.

O dokumentih o stališču

Inštitut notranjih revizorjev (IIA) objavlja dokumente o stališčih glede ključnih težav deležnikov in izvajalcev s ciljem zagovarjanja dobrega upravljanja in izobraževanja tistih, ki so vključeni vanj. Opisana stališča ponujajo vpogled v različne vidike postopka upravljanja in ključno vlogo notranje revizije pri izboljšanju upravljanja na vseh ravneh, kar doda vrednost organizaciji. Inštitut dokumente o stališču razvija in pregleduje s strogim postopkom, ki zahteva mnenje in kritiko s strani strokovnjakov za notranjo revizijo in drugih prostovoljcev inštituta IIA, ki sodelujejo v Odboru inštituta IIA za svetovno zagovorništvo, Odboru inštituta IIA za standarde in Odboru inštituta IIA za poklicno odgovornost in etiko.

O Inštitutu notranjih revizorjev

Inštitut notranjih revizorjev (IIA) je najbolj prepoznaven zagovornik notranje revizije, ki izobražuje in zagotavlja standarde, smernice ter potrdila. IIA je bil ustanovljen leta 1941, danes pa ima že več kot 190.000 članov iz več kot 170 držav in teritorijev. Mednarodni sedež inštituta IIA je v mestu Lake Mary v ameriški zvezni državi Florida. Za več informacij obiščite www.theiia.org.

Omejitev odgovornosti

Inštitut IIA objavlja ta dokument z namenom obveščanja in izobraževanja. Gradivo ni namenjeno zagotavljanju dokončnih odgovorov na posamezne okoliščine in velja samo kot vodilo. Inštitut IIA priporoča, da vedno poiščete neodvisen strokovni nasvet, ki se nanaša neposredno na določeno situacijo. Inštitut IIA ne sprejema odgovornosti za kakršen koli primer zanašanja izključno na to gradivo.

Avtorske pravice

Copyright © 2018, The Institute of Internal Auditors, Inc. (Inštitut notranjih revizorjev). Vse pravice pridržane. Prevod je omogočil Združenje notranji revizorjev IIA-Slovenski inštitut.

Januar 2019

Globalni sedež

The Institute of Internal Auditors
1035 Greenwood Blvd., Suite 401
Lake Mary, FL 32746, USA
Telefon: +1-407-937-1111
Faks: +1-407-937-1101
www.globaliia.org